

Future Studies and the Development of Student Activities in Thai Higher Education Post-COVID-19 Pandemic

Journal of Organizational Innovation & Culture, 13(2). 7-17.

ISSN: 2822-0854 (Print) ISSN: 2822-0862 (Online)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (7 April 2022): Revised (24 May 2022): Accepted (8 July 2022)

Abdullah Chelong

Lecturer., Ph.D. (Human and Social Development), Department of Society, Culture, and Human Development.

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai Campus.

Corresponding: Abdullah Chelong, email: Abdullah.c@psu.ac.th

Citation

Chelong, A. (2022). Future Studies and the Development of Student Activities in Thai Higher Education: Post COVID-19 Pandemic. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 13(2). 7-17.

Abstract

It is evident that the world today is changing rapidly and has an unexpected feature spreading vastly both physical and virtual. Likewise, the developments that occurred during the COVID-19 pandemic have undergone extraordinary changes expanding to every perimeter unprecedentedly. Previous knowledge and experiences are not always helpful in preparing for the future. It is necessary to create a perception and learning process for a new set of knowledge for the future, especially the perception of future studies. This article, therefore, has brought the issues of student activities development in higher education as an academic debate to significantly provide a body of knowledge to be used as a guideline for student development. It consists of 1) the importance of future studies and the development of student activities, 2) the trends of uncertainties affecting the future of student activities in higher education, and 3) the guidelines for applying the concept of future studies to student development.

Keywords: Future studies, student activities, Thai higher education, post COVID-19 pandemic

อนาคตศึกษา กับการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษาไทย หลังการระบาดใหญ่ของโควิด 19

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง

อาจารย์ ดร., สาขาวิชา สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้ประพันธ์ : อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง, email: Abdullah.c@psu.ac.th

อ้างอิง

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง. (2565). อนาคตศึกษา กับการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษาไทย : หลังการระบาดใหญ่ของโควิด 19. วารสาร
นวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ, ปีที่ 12(2). หน้า 7-17.

บทคัดย่อ

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าโลกในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีลักษณะที่ไม่คาดคิดและแพร่
กระจายในวงกว้างทั้งในรูปแบบภาษาภาพและโลกเสมือน เช่นเดียวกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในช่วงการ
ระบาดใหญ่ของโควิด 19 เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเหนือธรรมชาติ ขยายไปสู่ทุกปริมณฑล
ด้วยความเร็วที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ความรู้และประสบการณ์จากอดีตไม่อาจเป็นประโยชน์ในการเตรียม
ความพร้อมสำหรับอนาคตเสมอไป จึงจำเป็นต้องสร้างกระบวนการรับข้อมูลและเรียนรู้องค์ความรู้
ชุดใหม่สำหรับอนาคต โดยเฉพาะการทำความเข้าใจเรื่องอนาคตศึกษา ซึ่งบทความวิชาการฉบับนี้
มุ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ 1) ความสำคัญของอนาคตศึกษา กับการพัฒนานักศึกษา
2) แนวโน้มความไม่แน่นอนสำคัญที่มีผลต่ออนาคตของงาน กิจกรรมนักศึกษา ในอุดมศึกษา และ
3) แนวทางการนำแนวคิดอนาคตศึกษาไปประยุกต์ใช้กับงานพัฒนานักศึกษา

คำสำคัญ: อนาคตศึกษา, กิจกรรมนักศึกษา, อุดมศึกษาไทย, หลังการระบาดใหญ่ของโควิด 19

บทนำ

กิจกรรมนักศึกษา เป็นกระบวนการ
ทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น เพื่อเปิด
โอกาสให้นักศึกษาได้รับสัมผัสด้านต่างๆ ที่ไม่ได้รับ
ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันในทุกมิติ
อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การดำเนินชีวิต
และการทำงานในอนาคตของนักศึกษา โดยเฉพาะ
กระบวนการทักษะที่ช่วงสมัยศตวรรษที่ 19 และ 20
นั้น กิจกรรมนักศึกษา มุ่งเปิดโลกทัศน์ให้นักศึกษา^{รู้จักตนเอง} ผ่านการค้นพบจากการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางสังคม ทั้งในระบบการศึกษาและ
นอกระบบการศึกษา เพื่อสามารถค้นพบและรู้จัก

ตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตามในศตวรรษที่ 21
ที่โลกกำลังเผชิญอยู่กับความผันผวน ซับซ้อน
ไม่แน่นอนของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
โดยเฉพาะวิกฤติสาธารณสุขและภัยพิบัติทาง
ธรรมชาติที่มาถล่มอย่างรุนแรง สถาบัน
การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้นำทักษะจำเป็น
ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในกระบวนการพัฒนา
นักศึกษา อันเป็นทักษะที่จะทำให้มนุษย์ผ่านพ้น
วิกฤติในปัจจุบันนี้ได้ อันได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา
2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่าง^{ระบบ}
4) ทักษะด้านความร่วมมือการ

ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

นับตั้งแต่ที่ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่มีอนุภาคขนาดเล็กที่สร้างวิกฤตสาธารณสุขระดับโลก มีจุดเริ่มต้นในมณฑลหูเป่ย ประเทศจีนและพบผู้เสียชีวิตรายแรกของโลก เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2563 และได้ระบาดเป็นวงกว้างไปทั่วทุกมุมโลก ซึ่งในเวลาต่อมาคือจุดที่มนุษยชาติก้าวข้ามมาสู่ยุคหลังการระบาดใหญ่ สิ่งต่างๆ ยังคงดำเนินไปอย่างผิดรูปผิดร่าง ชะงักกันและพังทลาย และดูเหมือนวิกฤติครั้งนี้จะยิ่งเผยแพร่ร้ายแรงและความผุพังที่ฝังลึกอยู่ในโครงสร้างสังคมในทุกระดับ(4) โดยที่หนังสือเรื่อง Ten lessons for a Post-Pandemic World ของ Zakaria (2021) ได้พุดถึงสภากาражัตน์หรือสถานะปัจจุบันของโลกที่มีต่อการแพร่ระบาดครั้งนี้ว่า มนุษย์อยู่ในช่วงเวลาของหลังการระบาดใหญ่ อันหมายความว่า มนุษย์ได้ก้าวข้ามจุดเริ่มต้นสำคัญไปแล้ว ทุกคนที่มีชีวิตอยู่จนถึงขณะนี้ล้วนรู้ว่าการระบาดใหญ่ครั้งนี้เป็นอย่างไร ทุกคนเห็นความท้าทายและต้นทุนที่เสียไปและต้นทุนที่ต้องใช้ในการตอบโต้กำจัดการระบาด และเม้นว่าสามารถกำจัดโรคระบาดใหญ่ของโควิด-19 นี้ไปได้ ก็จะมีการระบาดใหม่ของโรคอื่นๆ เกิดขึ้นอีกในอนาคต ด้วยความรู้และประสบการณ์นี้ ปัจจุบันมนุษย์ล้วนใช้ชีวิตอยู่ในยุคใหม่คือยุคหลังการระบาดใหญ่ทั้งสิ้น

ในหัวข้อการระบาดนี้เอง ประเทศไทยได้มีนโยบายการปฏิรูประบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่นำโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อปรับการดำเนินงานและทิศทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่ไปเพิ่มกำลังการผลิตและประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีของประเทศไทย มุ่งส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นพื้นเพื่อง

สำคัญในการสร้างกำลังคน สร้างองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ท้าทายของประเทศไทยได้ปรัชญาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Phoomrat & Charoenpornpattana, 2021) เต็ด้วยความท้าทายและความซับซ้อนภายในเชิงการระบาดนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าการขับเคลื่อนไปข้างหน้า ยังมีปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง มีผลต่อความไม่แน่นอนในการวางแผนการดำเนินงานของนโยบาย และภายใต้การระบาดนี้เองได้เห็นความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมทางการศึกษาและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน (Kenan Foundation of Asia, 2020) รวมถึงการหยุดชะงักของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาหรือกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินขึ้นโดยหน่วยงานด้านพัฒนานักศึกษาและกลุ่มนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการระบาดในระยะแรกที่ทำให้การการศึกษาต้องหยุดชะงัก โดยที่ส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมพร้อมรับมือการระบาดใหญ่ และเมื่อการระบาดเกิดขึ้น ประเทศไทยและหลายประเทศรวมทั้งชาติร่วมรายเลือกใช้วิธีปิดสังคมและเศรษฐกิจในรูปแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ทำให้ประเทศไทยเกิดภาวะยากจน เนี่ยบพลัน ผู้ปักครองตากงาน ขาดรายได้ แต่ค่าใช้จ่ายกลับสวนทาง ส่งผลให้มีผู้เรียนหลุดจากระบบการศึกษา (Zakaria, 2021; Issara News, 2021) อย่างไรก็ตามบทเรียนการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาในหัวข้อการระบาดใหญ่นี้ควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งวิชาชีพและวิชาชีวิตร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีแนวคิดให้บุคคลมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการถอดบทเรียนการดำเนินงานในช่วงการระบาดนี้ เป็นกระบวนการจัดการความรู้ที่ແงฟองอยู่ใน การดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาหรือกิจกรรมนักศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อทบทวน สรุปประสบการณ์ที่ผ่านมา

ในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับปรากฏการณ์ทางสังคม และระดับบุคคล เพื่อให้เกิดชุดความรู้ที่สอดคล้อง กับการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรืออนาคตศึกษาหลังการระบาดใหญ่นี้ หรือสามารถถกถ่วงอีกได้ว่า การถอดบทเรียน เป็นการศึกษาอนาคตอีกแนวทางหนึ่ง โดยการใช้การศึกษาอนาคตแบบวัฒนธรรม และการตีความ (cultural-interpretive futures) ซึ่งไม่ได้เน้นไปที่การมุ่งเน้นการคาดการณ์ แต่เน้นไปที่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความแตกต่างของปรากฏการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยความหวังที่ว่ากระบวนการศึกษาและการสร้างภาพอนาคตจะนำไปสู่ความจริงของข้อมูล ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้ความจริงนั้นเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ความคิด พิธีกรรม ค่านิยม ความเชื่อ จริยธรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มคนได้ร่วมสั่งสม สร้างสรรค์ ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ 8) ซึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาอนาคตแบบวัฒนธรรมและการตีความของกิจกรรมนักศึกษาหลังการระบาดใหญ่นี้ เป็นความจำเป็นที่ควรให้ความสำคัญเพื่อที่จะสามารถเห็นภาพทัศน์ หรือภาพอนาคตของนักศึกษาผ่านวัฒนธรรมอันเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของกลุ่มนักศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน แนวโน้มในอนาคตและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ทั้งความเชื่อ ค่านิยม แนวคิด ธรรมเนียมปฏิบัติ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่ออนาคตระยะยาว ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งครอบคลุมถึงอนาคตแบบคาดผัน อนาคตที่เชื่อว่าเกิดขึ้นได้ และอนาคตที่พึงประสงค์ในการพัฒนานักศึกษา สำหรับบทความเชื่อนี้ได้แบ่งการอธิบายออกเป็น 3 หัวข้อ ที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญของอนาคตศึกษากับการพัฒนาการนักศึกษา 2) แนวโน้มความไม่แนนอนสำคัญที่มีผลต่อนักศึกษา 3)

กิจกรรมนักศึกษาในอุดมศึกษา และ 3) แนวทางการนำแนวคิดอนาคตศึกษาไปประยุกต์ใช้กับงานพัฒนานักศึกษา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ความสำคัญของอนาคตศึกษากับการพัฒนาการนักศึกษา

เมื่อสังคมเข้าสู่สภาวะแห่งความวุ่นวาย ซับซ้อน และความไม่แน่นอนมากขึ้น การออกแบบชุดภาพอนาคตที่เริ่มเป็นที่นิยม ข้อเท็จจริงนี้ ไม่ใช่เรื่องแปลกใจแต่อย่างใด เพราะการออกแบบชุดภาพอนาคตเป็นส่วนหนึ่งที่นิยมในสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน (Kahane, 2012) ซึ่งการออกแบบชุดภาพอนาคต ผู้ที่จะศึกษาควรทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะศาสตร์ ว่าด้วยอนาคตศึกษาซึ่งเป็นสาขาวิชาการหนึ่ง ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการเข้าใจภาพอนาคต โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพื้นฐานด้านปรัชญา ด้านวิชีวิทยา รวมถึงกรอบแนวคิดและอิทธิพลของภาพลักษณ์เกี่ยวกับอนาคตของปัจจุบุคคลและสังคมต่อพุทธิกรรม และการตัดสินใจในปัจจุบัน การศึกษาอนาคต จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นทั้งวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ใช้ทั้งความรู้เชิงตรรกะในการวิเคราะห์และวินิจฉานการที่ก้าวพ้นออกจากกรอบแนวคิดเดิมๆ อนาคตศาสตร์ยังมีความเป็นพหุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และข้ามศาสตร์ไปพร้อมกัน ผสมผสานให้กลมกลืนกัน เพื่อเกิดมุมมองหลากหลายมิติ; (Wanaratikan, 2021) โดยเฉพาะการพัฒนานักศึกษาในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ที่นักอนาคตศาสตร์ได้ก่อตัวถึงความท้าทาย ของการวางแผนในยุคแห่งความไม่แน่นอนที่ว่า เราไม่สามารถทำนายอนาคตได้แต่สามารถคาดการณ์ว่าภาพอนาคตทางเลือกใดบ้างที่น่าจะเกิดขึ้นได้ และนำภาพเหล่านั้นมาวางแผนต่อ แต่องค์กรจำนำวนมากยังคงใช้แนวคิดและวิธีการวางแผนแบบเดิมที่ตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ว่า อนาคตจะเป็นไปอย่างที่เคยเป็นในอดีตที่ผ่านมา และ

สามารถทำนายได้ ความไม่แน่นอนของอนาคต กับการวางแผนจึงดูเหมือนเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การพัฒนานักศึกษาที่นักกิจการนักศึกษา หรือ นักพัฒนานักศึกษาใช้ความสามารถ ชุดข้อมูล และประสบการณ์ในอดีต มากำหนดภาพอนาคตในการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะใช้วิเคราะห์การพัฒนากระแสหลักที่เน้นการพัฒนาเชิงวัตถุ และปฏิเสธไม่ได้ว่า สิ่งที่เรียกว่าการพัฒนาและความด้อยพัฒนา คือ สิ่งที่เพิ่งถูกสร้างขึ้นมาโดยประเทคโนโลยี งาน ตัววันตกละนั้น การพัฒนาและความด้อยพัฒนา จึงเป็นประดิษฐกรรมทางประวัติศาสตร์ที่ค่อนข้างใหม่ แต่กลับเป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในเวลาอันรวดเร็ว ในขณะที่การพัฒนานักศึกษาเองก็ได้หยิบกระแส ดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาเพื่อมุ่งหวัง ให้เกิดการพัฒนา รองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ อันเป็นกระแสแห่งการพัฒนาที่ประดิษฐกรรมทางประวัติศาสตร์ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในขณะที่ กลุ่มนักศึกษามิได้หยุดนิ่ง พยายาม ตากลุ่มนักศึกษามีลักษณะการลื่นไหล มีพลวัตมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงสมัย ทำให้ผลลัพธ์ การผลิตบันทึกเป็นไปตามกรอบการพัฒนา ชุดเดิม ในเรื่องเดียวกันนี้พบว่า นักวิชาการ และปัญญาชนเริ่มค้นพบว่า การพัฒนาเพื่อให้ทันสมัยอย่างสังคมตัวตนนั้น นำปัญหา มากมายสู่สังคมของประเทศ (Charoensin-oran, 2017) สิ่งที่น่าสนใจตามมาคือ ถ้าไม่เออดีตมา เป็นตัวกำหนดภาพอนาคต จะมีชุดข้อมูลใดมา เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนอนาคตของ การพัฒนานักศึกษา ซึ่งการศึกษาอนาคตอีกแนวทาง หนึ่งที่น่าสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนา คือ การศึกษาอนาคตแบบวัฒนธรรม และการตีความ (cultural-interpretive futures) ซึ่งไม่ได้มุ่งไปที่การคาดการณ์ แต่เน้นไปที่ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความแตกต่างของ ปรากฏการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยความหวัง

ที่ว่ากระบวนการศึกษาและการสร้างภาพอนาคต จะนำไปสู่ความจริงของข้อมูล ซึ่งมีภาษาและ วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้ความจริงนั้นเป็นจริง ได้มากยิ่งขึ้น)

โดยสรุปแล้วความสำคัญของอนาคต ศึกษากับการพัฒนานักศึกษา ทำให้เกิด 1) การวางแผนเพื่อพัฒนานักศึกษาที่สอดคล้อง และตอบรับกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนสูงได้ดีขึ้น บนพื้นฐานองค์ความรู้ สาขาวิชาการ ทั้งสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 2) มองปัญหาอย่างเชื่อมโยงทั้งระบบและเป็นพลวัต อนาคตศึกษาจะไม่มองปัญหาแค่ปรากฏการณ์ แต่จะวิเคราะห์ลงไปถึงสาเหตุและแก่นทั้งระดับบุคคล ชุมชน และสังคม 3) ช่วยสร้างกรอบความคิดเกี่ยวกับอนาคต ของการพัฒนานักศึกษาขึ้นมาใหม่ ซึ่งที่ผ่านมาผู้มีบทบาทอาจนึกถึงเพียงปัญหาที่จำเป็นต้องพัฒนาในปัจจุบัน มีปัญหาอะไร แก้ไขอย่างไร แต่อนาคตศึกษาจะช่วยสร้างการวิเคราะห์อดีต ของการพัฒนานักศึกษา มากันถึงปัจจุบัน และไปถึงอนาคต เพื่อให้เห็นว่าอนาคตมีโอกาสจะเกิดอะไรขึ้นได้บ้าง และวางแผนตามแนวโน้มตามความไม่แน่นอนของการพัฒนา 4) กระบวนการศึกษาอนาคต ไม่ได้เป็นแบบบันลือทางเหมือนเดิม หรือผลิตบันทึกเป็นไปตามกรอบการพัฒนา ชุดเดิมอันเป็นประวัติศาสตร์ ประสบการณ์ ความเชื่อเดิม ซึ่งปัจจุบันกระบวนการศึกษาอนาคตต้อง เปิดกว้าง ต้องสร้างการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะเริ่มมองว่า อนาคตไม่ควรถูกกำหนดโดยชนชั้นนำ หรือนักวิชาการผู้รู้เพียงไม่กี่คน แต่ทุกภาคส่วน มีสิทธิเข้ามาร่วมในกระบวนการมองและกำหนด อนาคตของการพัฒนานักศึกษาไปด้วยกัน ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาแนวโน้มความไม่แน่นอนสำคัญ ที่มีผลต่ออนาคตของงานกิจกรรมนักศึกษาใน อดีตศึกษาเพื่อเตรียมรับมือกับความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ในหัวข้อถัดไปนี้

แนวโน้มความไม่แน่นอนสำคัญที่มีผลต่ออนาคตของงานกิจกรรมนักศึกษาในอุดมศึกษา

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหลายเหตุการณ์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การดำรงชีวิต การทำงานของบุคคลในสังคมเป็นวงกว้าง รวมถึงงานกิจกรรมนักศึกษาในอุดมศึกษา ดังแต่แบบที่มีสัญญาณเตือนให้ทราบล่วงหน้า หรือแบบที่มาเยือนแบบกระทันหัน ไม่ทันตั้งตัว สิ่งที่ส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยจนถึงผลกระทบที่รุนแรงเหล่านี้ เป็นสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ทุกองค์กรไม่พึงประสงค์ และมักส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างเลี่ยงไม่ได้ และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที่ ดังเช่น ปรากฏการณ์ไวรัสโคโรนา (COVID-2019) (convoth, 2564) เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษาหรือกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินขึ้นโดยหน่วยงานด้านพัฒนานักศึกษาและกลุ่มนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมพร้อมรับมือการระบาดใหญ่ (Zakaria, 2021; Issara News, 2021) ในขณะที่สถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาในหลากหลายด้าน จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการคาดการณ์อนาคตมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและพื้นฟูประเทศในระยะยาว “นักอนาคตศาสตร์” ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์ภาพของอนาคตที่จะเกิดขึ้น ผ่านการประมวลผลข้อมูลทางสถิติ จึงมีความจำเป็น เพื่อสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ต้องเตรียมรับมือและการปรับตัวในมิติต่างๆ รวมถึงคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและจะเป็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรม ทั้งระบบสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลก Chairat (2018) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอนาคตศาสตร์ว่า ขณะนี้มีหน่วยงานระดับสากลที่นำศาสตร์ด้านการมองอนาคตไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและพื้นฟูประเทศในระยะยาวอย่างจริงจัง

ไม่ว่าจะเป็นการพื้นฟูกองเศรษฐกิจ สังคม การปกคลุมและความมั่นคงพร้อมทั้งกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญซึ่งประเทศชั้นนำและประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนนำมาใช้จนประสบผลสำเร็จแบบทั้งสิ้น ในอีกด้านหนึ่งของ นเรศ ดำรงชัย ผู้อำนวยการศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีวิทยาศาสตร์ องค์การมหาชน (Thailand Center of Excellence for Life Sciences: TCELS) ในฐานะนักอนาคตศึกษาได้ให้การสัมภาษณ์เรื่องอนาคตศึกษาในวารสารออนไลน์ WAY Magazine ว่า เขาได้รวบรวมเหตุการณ์ปัจจุบันจากจี๊ดซอฟ์ที่มีอยู่เพื่อวิเคราะห์ คาดการณ์ ให้กับนักศึกษาที่อาจจะไม่ต่างจากการพยากรณ์นี้ ไม่ใช่เป็นไปแค่เพื่อวางแผน หรือเตรียมตัวรับมือ แต่เพื่อให้มุ่งเน้นอีกด้านว่า ข้ามทางหนึ่งของเราได้ก้าวไปสู่ช่วงเวลาที่เราไม่เข้าใจในทิศทางที่เรายังไม่รู้จักมา พักใหญ่แล้ว (Phetcharat, 2020) ผู้เขียนจึงขอให้เห็นว่าอนาคตศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดภาพอนาคตของมนุษย์โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมนักศึกษาที่ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงเป็นลำดับถัดไป

ในขณะที่วิกฤตการณ์โรคอุบัติใหม่อย่างกรณ์ COVID-19 ทำให้ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องปรับให้มียุทธศาสตร์สร้างความยืดหยุ่น (Resilience Strategy) ต่อความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลง หากประเทศไทยมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี มีความยืดหยุ่น มีความรวดเร็ว ตอบสนองได้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ภาคประชาชน ภาครัฐกิจ หรือการดำเนินงานภาครัฐ ของประเทศก็จะเสี่ยงตามไปด้วย แต่ก็ถือเป็นวิกฤติซ่อนวิกฤติ สะท้อนให้เห็นความยุทธศาสตร์สร้างความยืดหยุ่น (Resilience Strategy) ว่า หมายถึงความสามารถของระบบชุมชน หรือสังคมที่เผชิญกับภัยอันตราย สามารถต่อต้าน ดูดซับ จัดการและฟื้นตัวจากผลกระทบของอันตรายได้ทันเวลาและมีประสิทธิภาพ รวมถึงยังสามารถเก็บรักษาและ

พื้นพูดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นไว้ได้ หรือเรารายงานพูดภาษาจ่ายๆ ได้ว่า เมื่อเจอกับเราต้องรอด หรือถ้าเรามั่น เรายังต้องลุกขึ้นได้อย่างรวดเร็ว อย่างไร ก็ดียกศาสตร์สร้างความยืดหยุ่นก็มีหลายระดับ ที่ต้องขอบคิดกัน ไม่ไปตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับธุรกิจ ระดับเมือง และระดับประเทศ ผู้คนจะมีชีวิตอยู่รอดไปได้อย่างไร ธุรกิจ เศรษฐกิจจะประสบองค์ตัวไม่ให้ล้มได้อย่างไร หรือถ้ามั่นแล้วจะต้องลุกขึ้นมาใหม่ได้อย่างไร ไม่ใช่ล้มหายใจจากกันไปทั้งคนและเศรษฐกิจ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ท้าทายมาก (Thirawatanakul & Jatusripitak, 2020b)

ในอนาคตจากนี้ไป มุมมองการพัฒนา กิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เคยดำเนินขึ้นในอดีตจะค่อยๆ จางลงไปและถูกแทนที่ด้วย กระแสแห่งการพัฒนาการเรียนรู้แนวใหม่โดยเฉพาะ ปรัชญาว่าด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในขณะเดียวกันระบบอำนาจ สถาบันสหศึกษา ความเหลื่อมล้ำ ความมั่นคงปลอดภัย การออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองจะถูกกล่าวถึงมากขึ้นอย่างแน่นอน อันด้วยชีวิตหลังการระบาดใหญ่ มนุษย์จะเข้าบทเรียนที่เกิดขึ้นที่แตกต่างกันไปตามเฉพาะแต่ละบุคคลมาเป็นนโยบายสาธารณะที่ควรเกิดขึ้น ทั่วทั้งสถาบันทางสังคมรวมถึงสถาบันการศึกษา และแม้ว่าเศรษฐกิจและการเมืองจะกลับสู่ภาวะปกติแต่มนุษย์จะไม่เป็นเช่นนั้น เพราะมนุษย์โดยกลุ่มนักศึกษาอันเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม ต่างผ่านการทดลองที่ผิดแยกยากลำบาก และรู้สึกถึงโอกาสที่ค้นพบใหม่마다ด้วยความยากลำบากหลังรอดชีวิตจากการระบาดนี้ไป โดยที่พากเพียร นำทักษะที่เกิดจากประสบการณ์เดิมและการลองผิดลองถูกที่หลากหลายไปใช้ในชีวิตจริงโดยมีได้ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในมหาวิทยาลัยอนาคตจากนี้ไปมนุษย์เราจะใช้ชีวิตหลากหลายขั้น (Multi-stage Life) ชีวิตไม่ได้เรียงลำดับขั้นจากการเรียนหนังสือ ทำงาน เกษียณจนเป็นขั้นเป็นตอน เพียงเท่านั้นอีกต่อไป แต่อนาคตการเรียนรู้การทำงาน การใช้ชีวิตอาชีวานเรียนต่อเนื่อง

เข้าไปขั้มมาได้หรือขั้มขึ้นไปมากได้ เด็กเรียนไปสักพักอาจออกไปทำงานหาประสบการณ์ทำงาน หรือใช้ชีวิตก่อน แล้วกลับมาเรียนต่อจนจบก็ได้ คนสูงอายุกลับมาเรียนใหม่ คนเกษียณแล้วมาทำงานทำใหม่ มิตรภาพต่างวัยจะมีมากขึ้น คนต่างวัยอาจอยู่ในชีวิตขั้นเดียวกัน คนต่างรุ่นจะไม่ได้ต่างคนต่างอยู่อีกต่อไปซึ่งปัจจุบันก็เห็นเป็นประจำชัดแล้ว (Thirawatanakul & Jatusripitak, 2020b) และผู้เขียนเห็นสอดคล้องว่าสิ่งเหล่านี้คือจุดเริ่มต้นและการเดินทางของการพลิกโฉมอุดมศึกษาไทยไปสี่แฉะยังคงดำเนินอยู่ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นความพยายามที่จะกลับไปหารากเหง้าเดิมเพื่อเป็นปราการที่สำคัญของขบวนการต่อสู้ที่ต้องการฟื้นฟู บูรณะ และสร้างเอกลักษณ์ของตนเองอย่างมีจิตสำนึกรักมากกว่ากระทำการตามๆ กันตามสมัยนิยม โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่มีช่วงอายุหรือพัฒนาการความเป็นมนุษย์ในลำดับขั้นการค้นหาอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อยืนยันความสามารถและจุดยืนในการดำรงอยู่ในสังคม เกี่ยวกับเอกลักษณ์ ดังกล่าวข้างต้นนับว่านำเสนอจิจิ่งเพราະนອກจากจะสามารถแสดงให้เราเห็นว่าเอกลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่แนนอนตายตัว หยุดนิ่งหรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้แล้วขณะเดียวกัน วิธีคิด วิธีพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าเอกลักษณ์ของมนุษย์นั้น ก็ไม่ได้หยุดนิ่ง ตายตัว เช่นกัน แต่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะนั้นกระบวนการการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรออกแบบให้เป็นไปตามวิธีคิดเพื่อการค้นหาอัตลักษณ์และตัวตนแห่งนักศึกษา ดังที่ปรัชญาคลาสสิกของการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้นควรเป็นไปในรูปแบบความต้องการอย่างแท้จริงของนักศึกษาและเป็นไปอย่างอิสระไม่บังคับ ซึ่งปัจจุบันมีความย้อนแย้งไปจากการประสบการพัฒนาเชิงระบบ มีการกำหนดชั่วโมงกิจกรรมและกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบสำเร็จการศึกษาในบางสถาบันการศึกษา ดังที่เห็นและปรากฏขึ้นแล้วในปัจจุบัน Charoensin-oran (2017)

แนวทางการนำแนวคิดอนาคตศึกษาไปประยุกต์ใช้กับงานพัฒนานักศึกษา

อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านอนาคตศึกษาได้แยกงานเกี่ยวกับอนาคตในเชิงวิชาการออกจากในเชิงนโยบายอย่างชัดเจน โดยเริ่งงานในเชิงวิชาการว่า “อนาคตศึกษาหรืออนาคตศาสตร์” ส่วนงานคาดการณ์ที่มีวัตถุประสงค์ที่เน้นการตัดสินใจเชิงนโยบายนั้น เรียกว่า การคาดการณ์เชิงยุทธศาสตร์ซึ่งงานทั้งสองมีรูปแบบเนื้อหาคร่าวมกันอยู่มาก โดยทั้งคู่พยายามทำความเข้าใจในภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นและจำเป็นต้องเตรียมพร้อมและวางแผนรองรับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมองกัน ในงานศึกษาอนาคตเพื่อตอบโจทย์ด้านนโยบาย นักอนาคตศึกษามักตั้งคำถามว่า สิ่งที่วิเคราะห์นั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและเท่าไหร่ หากกว่าการตั้งคำถามที่ว่าเรารู้จักสิ่งนั้นมากน้อยขนาดไหน Bell (1997) นักอนาคตศาสตร์ที่มีชื่อเสียงแห่งมหาวิทยาลัยเยลในสหรัฐอเมริกาได้ขยายความของคำว่า การศึกษาอนาคตไว้สานใจ ประการแรก ได้กล่าวถึงอนาคตศึกษา เป็นการศึกษาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในปัจจุบัน ด้วยมุมมองของกรอบแนวคิดหรือวิธีการที่ไม่เหมือนเดิม แม้ว่า มุมมองหรือกรอบแนวคิดที่เลือกใช้อาจไม่ได้รับความนิยมหรือไม่ได้รับการยอมรับในเวลานั้น ก็ตาม การสำรวจอนาคตที่เกิดขึ้นจึงต้องใช้ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ที่หลุดจากกรอบความคิดเดิม การค้นหาหรือสำรวจอนาคตที่เป็นไปได้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตมีอยู่แล้วจริง ในปัจจุบัน ประการที่สอง หลังจากที่จินตนาการและวิเคราะห์แล้วว่าอนาคตที่เชื่อว่าเกิดขึ้นได้มีอะไรบ้าง วัตถุประสงค์และกิจกรรมต่อไปของ การศึกษาอนาคตคือวิเคราะห์ว่า ปรากฏการณ์

หรือเหตุการณ์ใดบ้างที่คาดว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นมากหรือมากที่สุดในอนาคตภายในกรอบระยะเวลาหนึ่งและภายใต้เงื่อนไขชุดหนึ่ง ดังนั้น วัตถุประสงค์หรือกิจกรรมหลักอีกประการของอนาคตศึกษาคือ การศึกษาอนาคตที่นำจะเกิดขึ้นได้ ประการที่สาม คือการศึกษาภาพลักษณ์ของอนาคตที่ผู้คนในองค์กรหรือสังคมมีต่อนอนาคตขององค์กรหรือสังคมของตนเอง นักอนาคตศาสตร์ ทำหน้าที่เป็นผู้คนหาได้ในเคราะห์ว่าคนในองค์กร หรือสังคมหนึ่งมีความคิดหรือภาพลักษณ์อยู่กับรูปแบบ คุณลักษณะ และองค์ประกอบของภาพอนาคตขององค์กรหรือสังคมของตนเองอย่างไร แบ่ง และความคิดหรือภาพลักษณ์นั้นมีผลอย่างไรบ้าง และความคิดหรือภาพลักษณ์นี้มีผลต่อพฤติกรรมและกิจกรรมในปัจจุบัน กรอบแนวคิดสำคัญที่ว่านี้คือ ทฤษฎีว่าด้วย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เน้นการวิเคราะห์ทัศนคติและความคิดที่มีผลต่อการตัดสินใจและ พฤติกรรม แนวคิดหลักในกลุ่มนี้ได้แก่ แนวคิดภาพลักษณ์ของอนาคต แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความคาดหวัง ความหวังและความกลัว ข้อค้นพบหนึ่งของงานศึกษานี้คือผู้นำที่รับรู้เกี่ยวกับปัญหาความไม่พอใจความหวังและความกังวลของคนในสังคมจะมีภาพลักษณ์อยู่กับอนาคตที่ดีกว่าผู้นำที่รับรู้น้อยกว่า ประการที่สี่ การสร้างกรอบในการตีความอดีตขึ้นใหม่ “ไปพร้อมกับการกำหนดกรอบในการตัดสินใจและกิจกรรมที่จะทำในปัจจุบัน โดยที่การศึกษาอนาคตช่วยให้เราสามารถสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งที่เราเชื่อ เกี่ยวกับอดีต สิ่งที่เราเชื่อเกี่ยวกับปัจจุบัน และสิ่งที่เราคาดหวังสำหรับอนาคต 1) โดยตีความเกี่ยวกับอดีตขึ้นใหม่ 2) เข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ 3) ตัดสินใจเริ่มทำสิ่งต่างๆ ในปัจจุบัน โดยสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรที่เรามีในปัจจุบันกับอนาคต ประการที่ห้า ประมวลความรู้เพื่อการออกแบบและดำเนินโครงการเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะเป็นโครงการพัฒนาที่เริ่มโดยภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภา-

ประชาสัมคม นโยบายหรือโครงการพัฒนาได้ย่อomba ต้องผ่านกระบวนการบริเริ่มและวางแผน การสร้าง และประเมินทางเลือก และการดำเนินโครงการ จำเป็นต้องมีผู้ประสานความรู้และคุณค่าที่ หลากหลายเข้าด้วยกัน ใน การเปลี่ยนวิถีทัศน์ หรือเป้าหมายในอนาคตออกเป็นกิจกรรมที่ ดำเนินการได้ในปัจจุบัน เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่มี ประสิทธิภาพและเพิ่งประสิทธิ์ ในขณะเดียวกัน การ ประสานและบูรณาการความรู้เชิงวิทยาศาสตร์แล้ว ความเข้าใจในกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรม และการเมืองถือเป็นความรู้อีกชุดที่สำคัญใน การดำเนินโครงการเพื่อการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม ประการที่หก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบ ประชาธิปไตยในการออกแบบอนาคตของคนทุก ระดับในสังคม เพื่อมุ่งกระตุ้นและส่งเสริม ให้เกิด การมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยมากขึ้นในงาน ศึกษาและดำเนินการวางแผนเพื่อนาคตด้วย หลากหลายวิธี เช่น ในการประชุมปฏิบัติการเพื่อ อนาคต นักอนาคตศึกษาจะให้ความสำคัญอย่าง มากกับการเลือกผู้เข้าประชุมโดยเน้นการเปิด โอกาสให้มีตัวแทนจากกลุ่มคนที่หลากหลาย อีก ทั้งยังจัดเตรียมวิธีการและขั้นตอนในการประชุม ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆ สามารถแสดงความ คิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้gap ลักษณะอนาคต ของตนเอง กับผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นได้อย่างเสรี ประการที่เจ็ด สื่อสารและผลักดันอนาคตที่ พึงประสิทธิ์ ซึ่งบ่อยครั้งที่นักอนาคตศาสตร์ อาจ มีบทบาทมากกว่าการเป็นผู้ประสานความรู้และ คุณค่าของคนอื่นและมีบทบาทมากกว่าการ กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในการสร้างภาพอนาคตและกำหนด

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมถึงบทบาท ที่มากกว่าการเป็นผู้ประสานกระบวนการสร้าง ภาพอนาคต และวิถีทัศน์สำหรับองค์กรหรือ สังคมแต่ละองค์กร ในการประเมินว่าอนาคตได้ เป็นภาพที่พึงประสงค์สำหรับองค์กรหรือสังคม รวมถึงการสื่อสารและเผยแพร่องค์กรที่ พึงประสงค์ให้กลุ่มอื่นๆ หรือสาธารณะได้รับรู้ และรณรงค์เรียกร้องตลอดจนส่งเสริมผลักดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายหรือสถาบัน เพื่อให้ภาพอนาคตที่ต้องการเกิดขึ้นได้จริง

อย่างไรก็ตาม วิธีการค้นหาความรู้ไม่ว่า ในศาสตร์ใดก็ตามย่อมอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐาน และเงื่อนไขทางแนวคิด ทฤษฎีและปรัชญาทั้งสิ้น ซึ่งล้วนแต่เป็นผลต่อการสร้างความรู้และข้อค้นพบ ในการใช้ประโยชน์ในขณะเดียวกัน อนาคตศึกษา มีข้อสมมุติฐานและเงื่อนไขอยู่หลายประการ เช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องของเวลา กับอนาคต อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดของการทำความ เข้าใจเกี่ยวกับอนาคต รวมถึงเหตุการณ์และ กระบวนการโดยเฉพาะ การทำความเข้าใจ เกี่ยวกับสถานการณ์ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ที่ต้องคำนึงถึงมิติของเวลาในสี่ด้านได้แก่ ลำดับ เวลา ช่วงเวลา ตำแหน่งของเวลา และอัตรา การเกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์และคาดการณ์นั้น ต้องอาศัยความเข้าใจในความแตกต่างดังกล่าว ในขณะเดียวกันต้องว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน อนาคตอาจไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยที่ความรู้ และประสบการณ์จากอดีตที่อาจไม่สามารถใช้ เป็นพื้นฐานหรือหลักอ้างอิงให้การตัดสินใจและ การดำเนินการในอนาคตเสมอไป ทั้งนี้นักอนาคต ศาสตร์เชื่อว่าความเร็วของการเปลี่ยนแปลงมีผล ต่อการรับรู้และทำความเข้าใจของมนุษย์ เมื่อมี การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี เป็นไปอย่างช้าๆ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันสามารถใช้ เป็นกรอบแนวคิดและแนวทางของการตัดสินใจ

และการดำเนินการเพื่อนาคตได้ เนื่องจากอนาคตอาจไม่แตกต่างกันมากจากปัจจุบันและอดีต แต่เมื่อการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วความรู้และประสบการณ์จากอดีตไม่อาจเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต จึงจำเป็นต้องสร้างกระบวนการรับข้อมูลและเรียนรู้องค์ความรู้ชุดใหม่สำหรับอนาคต (Bell, 1997)

บทสรุป

เมื่อช่วงหลังระบาดใหญ่พลิกรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันและข้อสันนิษฐานต่างๆ ของมนุษย์ อันด้วยประสบการณ์ที่ไม่เคยประสบมาก่อนกับมนุษยชาติปัจจุบัน การมองอนาคตไปข้างหน้าเป็นไปได้อย่างลำบากหรืออาจไม่ได้มองไปข้างหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือ มีเพียงแต่การฝึกซ้อมเกมส์ความเสี่ยงเพื่อต่อสู้กับผู้ที่อาจเป็นศัตรู ไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะป้องกันตัวเองจากเชื้อโรคขนาดจิ๋ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจและการดำเนินการดำเนินไปอย่างล่าช้า อย่างไรก็ตามเมื่อยุคหลังระบาดใหญ่นี้ การพัฒนาเกิดการ

เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเหนือธรรมชาติฯ ไปสู่ทุกปริมาณที่ด้วยความเร็วที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ความรู้และประสบการณ์จากอดีตไม่อาจเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตเสมอไป จึงจำเป็นต้องสร้างกระบวนการรับข้อมูลและเรียนรู้องค์ความรู้ชุดใหม่สำหรับอนาคต โดยเฉพาะการทำความเข้าใจเรื่องอนาคตศึกษา ในเรื่องเดียวกันนี้เองในช่วงการระบาดใหญ่ได้เห็นการเติบโตของแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการพัฒนานักศึกษาผู้ดีขึ้น เป็นตอกเบ็ด นำเสนอนวัตกรรมการศึกษาหลากหลาย เกิดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ได้อย่างน่าสนใจและสร้างสรรค์ ในทางกลับกัน สิ่งเหล่านี้ดำเนินไปอย่างผิดรูปผิดร่าง ชะงักงัน และพังทลาย และดูเหมือนว่าเผยแพร่อย่างรวดเร็วและความผิดที่ฝังลึกอยู่ในโครงสร้างสังคมในทุกระดับ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้เองต้องเร่งการขับเคลื่อนโดยการสร้างจากทัศน์ของการพัฒนานักศึกษาต่อไป

References

- Bell, W. (1997). *Foundations of futures studies: human science for a new era*. Mew Brunswick publishers.
- Chairat, P. (2018). *Futuristic science: Guidelines to revive the economic and social crisis*. https://www.thansettakij.com/money_market/464411.
- Charoensin-oran, C. (2017). *Development Discourse* (6th edition).
- Chelong, A., & Klaocheed, S. (2020). Guidelines for removing lessons from student activities for development at sustainable for student leaders in the Faculty of Science and Technology Prince of Songkla University Pattani Campus. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 9(2), 1-13.
- Issara News. (2021). *Shocking effects from Covid, 65,000 children are at risk of dropping out of the education system - learning is disrupted*. <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/100294-isranews-news-15.html>.
- Kahane, A. (2012). *Transformative scenario planning* (2nd edition). Thailand Futures Design Foundation.

- Kenan Foundation of Asia. (2020). *The spread of COVID-19 Make an impact on Thai education in 3 important ways.* <https://www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact/>
- Phetcharat, R. (2020). *The future of study: destiny is not destiny but it is planning for tomorrow.* <https://waymagazine.org/futures-study/>.
- Phoomrat, S., & Charoenpornpattana, S. (2021). Perspectives on adaptation of universities under reforming the system of higher education, science, research and innovation: implications for the Faculty of Industrial Education and Technology. *Journal of Innovation in Learning and Technology*, 1(1), 10-17.
- Thirawatanakul, P. (2020a). *The future of Thailand, 'Resilient SME', the way to survive during COVID-19.* <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/881495>
- Thirawatanakul, P., & Jatusripitak, N. (2020b). *Multi-stage life of the future: A balance that can be created.* <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/899711>
- Wanaratikan, P. (2021). Review of the book: Future study book. *Ramkhamhaeng Journal of Humanities*, 40(1), 259-271.
- Zakaria, F. (2021). *Ten lessons for a post-pandemic world.* Matichon.